

Redegjørelse etter Åpenhetsloven 2025

Åpenhetslovens formål er å fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester, samt sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.¹

Dette er en felles redegjørelse for virksomhetene i Energima Gruppen. Morselskapet Energima Gruppen AS og datterselskapene Energima AS og Energima Prosjekt AS har plikter etter Åpenhetsloven og redegjør for sine aktsomhetsvurderinger for regnskapsåret 2024 i dette dokumentet. Datterselskapet DE Elektro AS var rapporteringspliktige for regnskapsåret 2023, men oppfyller ikke kriteriene i loven for regnskapsåret 2024. DE Elektro AS og de resterende datterselskapene som ikke er rapporteringspliktige, dekkes av denne redegjørelsen som følge av Energima Gruppen AS sin plikt til å redegjøre for sine datterselskap.

Generell beskrivelse av virksomhetene

Energima Gruppen AS

Energima Gruppen er morselskap for 47 selskaper innen bygg- og anleggsbransjen, og har totalt 500 ansatte, inkludert innleide og traineer. Gruppen har sitt hovedkontor på Fornebu, i Bærum, men er også lokalisert i Lillestrøm, Trondheim, Elverum, Ringerike, Ålesund, Bodø, Harstad, Sola, Grimstad, Ringsaker, Molde og Tynset kommune. Hovedvirksomheten baserer seg på tjenester innen energieffektivisering, ventilasjon og kjøleteknikk for industri- og næringsbygg i Norge. Utover kjernevirksomheten leverer datterselskapene også tjenester innen solenergi, energirådgivning, SMART-bygg, tunnelventilasjon, elektro, bygningsmessig innredning og rør m.m. Tjenestene inkluderer prosjektering, installasjon, overvåkning og service på anlegg. Alle produktene som inngår i løsninger levert av Energima kjøpes inn fra eksterne leverandører.

Energima AS

Energima AS er det største selskapet i Energima Gruppen. Selskapet har 120 ansatte fordelt på prosjekt, service og kontor, og er også godkjent lærebedrift innen kulde- og varmepumpeteknikkfaget, ventilasjonsteknikkfaget og service- og administrasjonsfaget. Energima AS tilbyr prosjektering av og service på ventilasjon- og kjølesystemer i alt fra enkle boliganlegg til de største og mest komplekse næringsbyggene.

Energima Prosjekt AS

Energima Prosjekt, med 11 faste ansatte, leverer prosjekter med fokus på inneklimaløsninger og retter seg mot de store byggtreprentørene. Det er derfor store krav til dokumentasjon på arbeidsforhold og HMS.

Forankring av ansvarlighet

Energima Gruppen skal kjennetegnes av ansatte med høy etisk integritet. Energima Gruppens etiske retningslinjer er en del av ansettelsesavtalen og gjelder for samtlige datterselskaper. Retningslinjene bygger på FNs bærekraftsmål og tar for seg etikk og integritet, arbeidsmiljø og korrupsjon samt hvitvasking. Siden siste redegjørelse har de etiske retningslinjene blitt oppdatert for å sikre bedre samsvar med Åpenhetsloven og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper med særlig fokus på arbeidsforhold, menneskerettigheter, antibestikkelse og korrupsjon. Den siste oppdateringen ble gjort 15. oktober 2024, og dokumentet revideres jevnlig. For å styrke Gruppens ansvarlighet skal de etiske retningslinjene gjøres offentlig tilgjengelige på Energima Gruppens nettsider i tråd med OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.²

¹ Åpenhetsloven. (2022). Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. LOV-2021-06-18-99. Hentet fra: <https://lovdata.no/lov/2021-06-18-99>

² Kontaktpunktet for ansvarlig næringsliv. (2019). OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv - En innføring. Regjeringen.no <https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/sites/263/2022/09/Innforing-i-aktsomhetsvurderinger.pdf>

Det er arbeidsgivers ansvar å definere og kommunisere de etiske retningslinjene. De nåværende retningslinjene er utarbeidet av HR og vedtatt i styret. Alle ansatte er ansvarlige for å etterleve retningslinjene og melde fra ved mistanke om brudd. Dette beskrives nærmere i dokumentet *Varsling av kritikkverdige forhold*, som ble utarbeidet etter initiativ fra styret. Ansatte varsler om kritikkverdige forhold via et skjema i kvalitetssikringssystemet, og dette kan gjøres anonymt. Det er arbeidsgivers ansvar å verne varsleren mot eventuelle reaksjoner.

I Energima har ansatte stor frihet til å opparbeide sin egen kundeportefølje, gjøre innkjøp og etablere nye forretningsforbindelser selvstendig. Dette medfører også at hver enkelt ansatt har et betydelig ansvar for å ivareta anstendige arbeidsforhold og menneskerettigheter. Denne form for organisering krever god opplæring, oppfølging og støttejenester som sikrer ansvarlige innkjøp. Som en del av det nyutviklede onboardingprogrammet får alle nyansatte opplæring i Energimas etiske retningslinjer, ansvar og varslingsrutiner. I 2024 ble det lansert et e-læringskurs om etikk og varsling som er tilgjengelig for alle ansatte og obligatorisk for nye ledere.

For å imøtekomme informasjonsplikten er det opprettet en e-postadresse, apenhetsloven@energima.no, for forespørsler fra allmennheten. En ansatt på gruppenivå har ansvaret for å håndtere denne postboksen, og det er gjennomført en test for å sikre at tidsfristen for å svare på informasjonskrav i henhold til loven opprettholdes.

Overordnet risikoanalyse

Aktsomhetsvurderingene i 2024 bygger videre på den overordnede risikoanalysen som ble utarbeidet i 2023. Risikoanalysen gjelder for hele Gruppen sett under ett, inkludert Energima AS og Energima Prosjekt AS, ettersom leverandørene i stor grad er de samme. Risikoanalysen dekker bransjerisiko, geografisk risiko, produkt risiko og leverandørrisiko. Informasjonsgrunnlaget omfatter leverandørundersøkelser, informasjon fra leverandørenes nettsider og tidligere redegjørelser, samt offentlig tilgjengelig informasjon og bransjeundersøkelser.

Bransjerisiko

Bygg- og anleggsbransjen er kjent som en risikobransje, og er en av ni bransjer i Norge som har minstelønn for å forhindre underbetaling av utenlandsk arbeidskraft.³ Tradisjonelt er det ekstra risiko knyttet til innleie av arbeidskraft, HMS på byggeplass/anlegg og de komplekse verdikjedene for materialer og produkter.

Blant HMS-risikoene i bransjen er det særlig risiko knyttet til arbeid i høyden, tunnelarbeid, og håndtering av kjemikalier i form av kuldemedier som er relevant for Energima. Det skal alltid gjennomføres SJA (sikker jobbanalyse) før utførelse av alt arbeid. Dette minnes det om i interne fora med jevne mellomrom.

De globale verdikjedene i bransjen kjennetegnes av dårlig sporbarhet og lite åpenhet. Basert på informasjon fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)⁴ er risikoen knyttet til ulike byggematerialer forbundet med hvilke land de produseres i og hvor råvarene er hentet fra. Generelt har metall høy risiko, og solceller svært høy risiko. Sammensatte produkter som inneholder disse materialene bør derfor prioriteres i videre aktsomhetsvurderinger.

Geografisk Risiko

Energimas leverandører oppgir at mesteparten av innkjøp gjøres innad i Norden og EU. Utover dette kjøpes varer fra Kina, India, Taiwan, Tyrkia, Sveits, Liechtenstein, Sør-Afrika, England og USA. Basert på ITUCs Global Rights Index⁵, som rangerer land på en skala fra 1-5+ basert på arbeidernes rettigheter, bør leverandører som kjøper varer fra Tyrkia (5), India (5) og Kina (5) prioriteres i videre aktsomhetsvurderinger.

³ Arbeidstilsynet. (u.å.) *Minstelønn*. <https://www.arbeidstilsynet.no/arbeidsforhold/lonn/minstelonn/>

⁴ DFØ. (2024, 12. februar) *Bygg- og anleggsmaterialer*. Anskaffelser.no
<https://anskaffelser.no/berekriftige-anskaffingar/menneskerettigheter/hoyrisikolisten/bygg-og-anleggsmaterialer>

⁵ ITUC. (2023). *Worker's rights in 2023*. Globalrightsindex.org. <https://www.globalrightsindex.org/en/2023/countries>

Produkt risiko

Produkter i Energimas verdikjede er sjekket opp mot DFØs høyrisikoliste for å identifisere hvilke produktgrupper som bør prioriteres i aktsomhetsvurderingene. Følgende produkter er på høyrisikolisten:

Arbeidstøy og vernehansker

Risikoen for brudd på menneskerettigheter anses som høy, særlig i forbindelse med utvinning av råvarer. Arbeidstakere blir ofte tvunget til å jobbe lange dager i fabrikker med dårlig sikkerhet. Kina, Indonesia, India, Pakistan og Bangladesh anses som høyrisikoland. Barnearbeid er heller ikke uvanlig, spesielt i India. Det finnes flere bransjesamarbeid for å bedre vilkårene, men det er stor risiko for korrupsjon.

Energima bruker arbeidstøy fra svenske Snickers Workwear (Hultafors Group)⁶, og pikéskjortene produseres i Kina av Craft (New Wave Group)⁷. Vernehansker kjøpes inn av hver enkelt ansatt, og det er ikke undersøkt hvilke merker som benyttes i Energima. Både Hultafors Group og New Wave Group har informasjon om sosial bærekraft på sine nettsider. Blant annet er de medlem i BSCI, et bransjesamarbeid som omfatter arbeidsforhold i globale leverandørkjeder. Basert på den offentlige informasjonen fra Craft og Snickers Workwear vurderes risikoen for menneskerettighetsbrudd som lav, selv om deler av produksjonen foregår i høyrisikoland. Energima vil fortsette å handle hos produsenter som gjennom sitt arbeid jobber for å forbedre arbeidsvilkårene i risikoland.

Solceller

Solceller har svært høy risiko både i råvareutvinning og produksjon. Bransjen sliter særlig med at polysilisium i stor grad produseres i Kina. Solcelleproduksjonen er knyttet til tvangsarbeid og systematisk undertrykkelse av minoriteter i Xinjiang-regionen. Ifølge en undersøkelse gjort av Business & Human Rights Resource Centre er det kun to (First Solar og Trina Solar) av seks solcelleprodusenter som forplikter seg til å ivareta menneskerettighetene.⁸ En rapport fra Sheffield Hallam University fra 2023 slår fast at det er vesentlig risiko for at polysilisiumet i produkter levert fra Qcells, Trina Solar og JA Solar kommer fra Xinjiang provinsen.⁹

I Energima benyttes paneler fra Qcells, PhonoSolar, Trina Solar og REC. Selv om panelenes opprinnelsesland er kjent, er det utfordrende å finne ut hvor cellene eller råmaterialene kommer fra. Det er kun for REC det er mulig å dokumentere hele forsyningskjeden per dags dato. Disse leveres til offentlige kunder som har strengere krav, men er vanskeligere å selge ellers på grunn av høyere pris. Energima Solel AS sine tiltak går på å stadig utfordre leverandører til å dokumentere forsyningskjeden, samt framsnakke de beste løsningene til kundene. Energima Solel er også medlem i Solenergiklyngen som jobber for en mer bærekraftig leverandørkjede.¹⁰

Ventilasjon og elektronikk

Ifølge en risikoanalyse av byggematerialer og produkter utført av Swedwatch for Oslo kommune i 2017, har ventilasjon og elektronikk høyest risiko for brudd på arbeids- og menneskerettigheter. Risikoen er svært høy for begge produkter i råvareutvinningen, mens elektronikk også har en svært høy risiko i produksjonsfasen. Risikoene knyttet til ventilasjonsprodukter gjelder særlig stål og jernmalm fra Kina og Brasil, bauxitt, kobber og sink fra Kina, India, Zambia og Chile, og elektriske komponenter og motorer fra Kina. Risikoen omfatter ulovlig overtid, tvangsarbeid, farlige arbeidsplasser og sosial dumping.¹¹ Med utviklingen av smartere ventilasjonsløsninger øker bruken av elektroniske komponenter, noe som fører til høyere risiko for negative konsekvenser i verdikjeden til Energimas selskaper.

PC, mobiler og batterier

Bærbare PC-er og mobiltelefoner inneholder konfliktmineraler (gull, tantal, tinn og tungsten) som utvinnes i land med høy risiko for menneskerettighetsbrudd. Det er også påvist alvorlige menneskerettighetsbrudd ved utvinningen av kobolt, som er en sentral komponent i oppladbare batterier brukt i IT-utstyr og elektriske

⁶ Hultafors Group. (2023). *Bærekraft hos Hultafors Group*. <https://www.hultaforsgroup.no/sustainability/sustainability-at-hultafors-group>

⁷ New Wave Group. (2023). *CSR och Hållbarhet*. <https://www.nwg.se/csr/>

⁸ Business & Human Rights Resource Centre (2023, 15. november) *Renewable Energy & Human Rights Benchmark 2023*. <https://www.business-humanrights.org/en/from-us/briefings/renewable-energy-benchmark-2023/>

⁹ Crawford, A. Murphy, L.T. (2023). *Over-Exposed: Uyghur Region Exposure Assessment for Solar Industry Sourcing*. Helena Kennedy Centre for International Justice. <https://www.shu.ac.uk/helena-kennedy-centre-international-justice/research-and-projects/all-projects/over-exposed>

¹⁰ Solenergiklyngen. (u.å.). *Arbeid med Bærekraft*. <https://solenergiklyngen.no/om-oss/arbeid-med-baerekraft/>

¹¹ Swedwatch. (2017). *Risikanalyser av byggematerial og byggprodukter*. Anskaffelser.no https://anskaffelser.no/sites/default/files/risikanalyser_pa_byggematerial_och_produkter_for_oslo_kommune_2017_003.pdf

kjøretøy.¹² Energima bruker PC-er fra Lenovo og HP som standard. Begge leverandørene fokuserer på 3-års serviceavtaler og produserer på fabrikker med godkjente etiske arbeidsforhold. Typisk varer maskinene 1-2 år lenger enn serviceavtalen før de leveres til gjenvinning.

Energima har som mål at nye kjøretøy skal være elektriske, og risikoen for negative forhold i verdikjeden for batteriene bør vurderes nøye ved valg av bilprodusent. Mange av de nyeste el-bilene i Energimas bilpark er ID. Buzz fra Volkswagen. Selskapet anerkjenner i sine egne rapporter risikoen knyttet til råvareutvinning til batterier og hevder å ha robuste systemer for å ivareta menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Ifølge Business & Human Rights Resource Centre har Volkswagen en 86% svarrate på informasjonskrav knyttet til due-diligence¹³. Selskapet vurderes likevel som en aktør som bør følges med på over tid.

Leverandørrisiko

Våre 30 største leverandører, som til sammen utgjør omtrent 80% av innkjøpsvolumet til Energima Gruppen, er inkludert i aktsomhetsvurderingene. Disse er fulgt opp ved gjennomgang av publiserte redegjørelser etter Åpenhetsloven og direkte kontakt med oppfølgingsspørsmål. Halvparten har så langt besvart våre henvendelser, og svar registreres fortløpende. Ved svært alvorlige funn og et endret risikobilde vil redegjørelsen oppdateres utenom den årlige oppdateringen i juni.

Hele 5 av 6 av leverandørene som er fulgt opp er pliktige etter Åpenhetsloven, men ingen har avdekket funn i sine verdikjeder for 2024. Leverandørene som ikke omfattes av Åpenhetsloven kan vise til etablerte etiske retningslinjer.

I forrige rapporteringsperiode oppga tre leverandører at de kjøper produkter fra land som klassifiseres som høyrisikoland ifølge Global Rights Index, men bare én av disse vurderte risikoen for brudd på menneskerettigheter, arbeidsforhold, miljø eller korrupsjon som høy. De to andre leverandørene fikk oppfølgingsspørsmål og kunne vise til at de aktuelle underleverandørene etterlever krav fra deres innkjøpsavdelinger og følges opp gjennom fabrikkbesøk. Ved fabrikkbesøkene avdekkes oftest risiko knyttet til arbeidstid og overtid. Siden forrige redegjørelse har en av disse leverandørene avsluttet import fra Kina, noe som ytterligere reduserer risikoen i leverandørkjeden.

Konkrete funn og tiltak

HMS i egen bedrift

I løpet av 2024 ble det meldt inn 10 avvik i Energima Gruppens KS-systemer, hvorav fem avvik i service og fem avvik på prosjekt. Dette inkluderer to fallulykker, to brudd på bruk av HMS-utstyr iht. oppdragsgivers krav, tre kuttskader (hvorav en alvorlig), en strømgjennomgang, en hendelse med ozon ifm. UV-rensing av kjøkkenhetten, samt en ulykke knyttet til løft. Dette er tre flere avvik enn i 2023. Økningen kan skyldes flere ansatte og en styrket rapporteringskultur.

Tiltak - Fokus på SJA

Hvert avvik som meldes inn behandles separat, og konkrete tiltak foreslås for å forebygge lignende hendelser. De fleste ulykkene kunne vært unngått gjennom korrekt bruk av SJA. Det forventes at økt åpenhet og erfaringsdeling mellom selskapene i Gruppen angående nestenulykker, sammen med et enda større fokus på HMS-opplæring, vil føre til økt rapporteringsgrad - samtidig som risikoen for alvorlige ulykker reduseres.

¹² DFØ. (2023, 28. september). *Produkter som inneholder konfliktmaterialer*. Anskaffelser.no.

<https://anskaffelser.no/berekraftige-anskaffingar/menneskerettigheter/hovrisikolisten/produkter-som-inneholder-konfliktmaterialer>

¹³ Business & Human Rights Resource Centre (2024). Volkswagen. [business-humanrights.org](https://www.business-humanrights.org/en/latest-news/?&language=en&content_types=lawsuits&companies=759890).

https://www.business-humanrights.org/en/latest-news/?&language=en&content_types=lawsuits&companies=759890

Brudd på anstendige arbeidsforhold i verdikjeden

Basert på den overordnede risikoanalysen og svar fra leverandører er det risiko for at Energima Gruppen, Energima AS og Energima Prosjekt AS kan knyttes til negative konsekvenser for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, gjennom leverandørkjeder for høyrisikoprodukter. Informasjon om verdikjedene er foreløpig utilstrekkelig, men som følge av Åpenhetsloven ser vi at dette gradvis forbedres.

For rapporteringsperioden 2023 rapporterte én leverandør feilaktig om brudd på diskrimineringsloven i eget selskap eller hos en underleverandør. Ved oppfølging i 2024 bekreftet leverandøren at dette var en misforståelse og at det ikke hadde forekommet brudd på loven.

For rapporteringsperioden 2024 har vi ikke avdekket konkrete brudd i leverandørkjeden som følge av våre egne aktsomhetsvurderinger. De fleste av våre leverandører har heller ikke rapportert om brudd. To av våre største leverandører ble fulgt opp fordi redegjørelsene deres ikke var offentlig tilgjengelig på nettsidene. Etter forespørsel fikk vi redegjørelsene tilsendt, og de er nå publisert.

I tilfeller hvor leverandører har rapportert avvik, har alvorlighetsgrad og håndtering vært slik at vi ikke har funnet grunnlag for å revurdere leverandørforholdet. Disse funnene omfatter:

- Underbetaling av innleid arbeidskraft hos underleverandør - Underleverandøren har fått krav om å skjerpe sine rutiner.
- En underleverandør som opplevde alvorlig trakassering fra kunder på jobb - Underleverandøren har forelagt god dokumentasjon på hvordan de skal jobbe for å forhindre gjentakelse.
- Støy og utilfredsstillende ergonomi i egen bedrift - Leverandøren har skjerpet sine HMS-regler.
- Manglende krav om Supplier Code of Conduct som obligatorisk vedlegg i tidligere avtaler - Leverandøren har forbedret disse rutinene.

Tiltak - Økt innkjøpsmakt

De fleste av Energimas største leverandører er forpliktet etter Åpenhetsloven til å redegjøre for funn og tiltak i sine verdikjeder. Som tidligere vil vi etter 30. juni gjennomgå våre leverandørers redegjørelser etter Åpenhetsloven og følge opp eventuelle nye funn.

I løpet av 2023 ble det inngått innkjøpsavtaler mellom fire av de største leverandørene og Energima Gruppen, inkludert Energima AS og Energima Prosjekt AS, som bygger på Energimas malverk. I løpet av 2024 er slike avtaler inngått med flere leverandører, slik at de vesentligste nå er inkludert. Avtalene forplikter leverandørene til å arbeide etter etiske retningslinjer fundamentert blant annet i menneskerettighetserklæringen og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter. Manglende eller utilstrekkelig rapportering kan i ytterste konsekvens medføre at leverandøren vil bli ekskludert. Avtalens formuleringer gjelder også eventuelle underleverandører av Gruppens leverandører og stiller blant annet krav til kvalitetssikrings- og HMS-systemer, LCA-vurderinger og tilrettelegging for stedlige kontroller i verdikjeden.

Veien videre

I løpet av 2025 er det planlagt å implementere en felles policy for leverandøroppfølging og aktsomhetsvurderinger for å sikre bedre oppfølging av innkjøp og verdikjeder iht. Åpenhetsloven på tvers av selskapene i Gruppen. Det arbeides også med å etablere et system for leverandøroppfølging på gruppenivå for å oppnå mer systematiske aktsomhetsvurderinger og bedre dokumentasjon. Målet er å gradvis øke innsikten i leverandørkjeden for å sikre ansvarlige innkjøp.